

Grunder och kriterier för beviljande av stöd för närståendevård i Sibbo kommun fr.o.m. 1.4.2013

(Social- och hälsovårdsutskottet 2.4.2013 § 18)

(Social- och hälsovårdsutskottet 16.6.2014 § 50)

Innehållsförteckning

1 Stöd för närståendevård som serviceform	3
2 Grunderna för beviljande av stöd för närståendevård i Sibbo	3
Hur ansöker man om stöd för närståendevård i Sibbo?	3
3 Närståendevårdaren.....	4
4 Bedömningsmetoder	5
5 Vård- och serviceplan	6
6 Behandling av ansökan och beslut om stöd för närståendevård	7
7 Avtal om stöd för närståendevård.....	7
Att avsluta och avbryta avtalet om stöd för närståendevård	8
8 Vårdarvode	9
8.1 Vårdberoendegrupper och vårdarvodenas belopp	10
Grupp 2	10
Grupp 1	10
8.2 Ändring av arvodesklass inom stöd för närståendevård	11
9 Närståendevårdarens rätt till lagstadgade ledigheter	11
Avgifter som tas ut för servicen.....	12

1 Stöd för närståendevård som serviceform

Stödet för närståendevård är en lagstadgad (Lagen om stöd för närståendevård 937/2005) socialservice, som kommunen ska ordna inom ramen för de anvisade anslagen. Stödet för närståendevård är en helhet som består av nödvändiga tjänster som ges den vårdbehövande samt av vårdarvode, ledighet och tjänster som stöder närståendevården som ges till närståendevårdaren. Målet för stödet för närståendevård är att möjliggöra vård av och omsorg om den vårdbehövande i hemförhållanden med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära.

Enligt 3 § i lagen om stöd för närståendevård kan kommunen bevilja stöd för närståendevård, om

1. någon på grund av nedsatt funktionsförmåga, sjukdom eller handikapp eller av någon annan motsvarande orsak behöver vård eller annan omsorg i hemförhållanden,
2. en anhörig till den vårdbehövande eller någon annan som står den vårdbehövande nära är beredd att ansvara för vården och omsorgen med hjälp av behövlig service,
3. vårdarens hälsa och funktionsförmåga svarar mot de krav som närståendevården ställer,
4. närståendevården tillsammans med andra behövliga social- och hälsovårdstjänster är tillräcklig med tanke på den vårdbehövandes välbefinnande, hälsa och säkerhet,
5. den vårdbehövandes hem till sina sanitära förhållanden och övriga förhållanden är lämpligt för den vård som ska tillhandahållas där, och om
6. beviljande av stöd bedöms vara förenligt med den vårdbehövandes bästa.

2 Grunderna för beviljande av stöd för närståendevård i Sibbo

Den som är i behov av närståendevård ska vara Sibbobo. Om den vårdbehövandes hemkommun ändras, ska ansökan om stöd för närståendevård inledas i den nya hemkommunen. Förutsättningen för att arvodet inom stödet för närståendevård ska beviljas är att närståendevården minskar eller ersätter vården dygnet runt. Hjälpbehov enbart i hemvårdsuppgifter och ärenden ger inte rätt till stöd för närståendevård.

Hur ansöker man om stöd för närståendevård i Sibbo?

Stödet för närståendevård söks skriftligen eller elektroniskt på en blankett. Blanketten finns på kommunens webbplats eller fås vid förfrågan från de ansvariga för stödet för närståendevård. Ansökningsförfarandet är fortgående.

En ansökan är i kraft tre (3) månader. Ansökan ska lämnas in till Sockengården antingen personligen eller skickas per post.

Postadress:

Sibbo kommun
PB 7, 04131 Sibbo

Besöksadress:

Sibbo kommun
Stora Byvägen 18, 04130 Sibbo

3 Närståendevårdaren

I vården av anhöriga och närstående ska man i första hand beakta den familjerättsliga grunden. Äktenskapslagen (234/1929), lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) och lagen om underhåll för barn (704/1975) förpliktar till omsorg om sina anhöriga och närstående. Till de delar behovet av vård överstiger kravet på familjerättslig grund övervägs beviljandet av stöd för närståendevård inom ramen för kommunens anslag.

Som närståendevårdare lämpar sig en person som den vårdbehövande har godkänt som sin vårdare. Närståendevårdaren ska vara den vårdbehövandes anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära. En så kallad utomstående vårdare kan inte vara närståendevårdare.

Närståendevårdaren ska i fråga om livssituation, hälsa och ålder vara lämplig som närståendevårdare, och han eller hon ska kunna ta ansvar för vårdarrangemangen och vården. Närståendevårdarens förmåga att vårda en anhörig bedöms innan stödet för närståendevård beviljas. Förmågan bedöms även under pågående vårdförhållande.

Vid bedömningen av en person som ansöker om att bli närståendevårdare beaktas:

1. det fysiska och psykiska hälsotillståndet, eventuella sjukdomar och den behandling de kräver (vid behov läkarutlåtande om hälsotillståndet)
2. funktionsförmåga och resurser, bland annat förmågan att klara av grundläggande dagliga göromål och vardagssysslor, sköta om medicinering och röra sig i och utanför hemmet
3. sociala nätverk

4 Bedömningsmetoder

Som hjälp i bedömningen av behovet av vård och omsorg används läkarutlåtande (C-intyg) och mätare av funktionsförmåga, till exempel RAI (Resident Assessment Instrument) och MMSE (Mini-Mental State Examination) samt sakkunskapen inom social- och hälsovården (intervjuer och observationer).

Som metod för bedömning av barn används den blankett för bedömning av vårdberoendet hos personer under 16 år som utvecklats inom Vanda stad, där man bedömer den särskilda övervakning och omsorg utöver normalt föräldraskap som barnets sjukdom / skada kräver jämfört med ett friskt barns åldersnivå.

RAI-bedömning (= Residential Assessment Instrument)

RAI-bedömningen bygger på en mångsidig systematisk bedömning av individens behov. RAI lämpar sig för uppgörandet av en vård- och serviceplan för individen och för uppföljningen av vårdens resultat. RAI utgör tillsammans med mätarna och nyckeltalen verktyg för planeringen av tjänsterna.

MMSE (= Mini-Mental State Examination)

Enligt behov används även MMSE-testet, som är ett kort minitest för bedömningen av den intellektuella funktionsförmågan. Uppgifterna återspeglar orientering, minnesfunktioner, observationsförmåga, koncentrationsförmåga och räkneförmåga. Språkliga funktioner mäts i uppgifterna med frågor som gäller namngivning, upprepning, följande av tredelad uppmaning, läsning och skrivning. Uppgiften att kopiera en figur mäter gestaltningförmågan.

Bedömning av vårdberoende hos personer under 16 år

På blanketten går man igenom följande delområden som mäter funktionsförmågan: måltider, toalettbesök, av- och påklädning/klädsel, personlig hygien, rörelseförmåga, behov av vård nattetid, dagvård, behov av övervakning inne och ute, förmåga att följa givna regler/uppfattningsförmåga, samspelet med andra/behov av uppmärksamhet, störande beteende och talförmåga, kommunikation, medicinering, fysisk hälsa/tillägghandikapp samt psykisk hälsa.

Poänggränserna för det vårdberoende som erhålls med stöd av bedömningen är följande:

- normalt handikapp 0–4 poäng
- lindrigt handikapp 5–15 poäng
- medelsvårt handikapp 16–30 poäng
- svårt handikapp 31–45 poäng.

När det gäller handikappade och sjuka barn ska man alltid rådfråga personer som arbetar med handikappservice.

5 Vård- och serviceplan

Med hjälp av en klientorienterad vård- och serviceplan som görs upp tillsammans med den vårdbehövande och närstående vårdaren säkerställs närståendevården så att den tillsammans med andra social- och hälsovårdstjänster tryggar den vårdbehövandes välbefinnande, hälsa och säkerhet. Vård- och serviceplanen innehåller också omfattningen av och innehållet i närståendevårdarens vård.

Planen innehåller:

1. Omfattningen av och innehållet i den vård närståendevårdaren ger
2. Omfattningen och innehållet i andra social- och hälsovårdstjänster som den vårdbehövande behöver
3. Omfattningen av och innehållet i socialvårdstjänster som stöder närståendevårdarens vårduppdrag
4. Hur vården av den vårdbehövande ordnas under vårdarens ledighet, besök som hänför sig till hälso- och sjukvård eller annan frånvaro
5. Uppföljningstidpunkter (minst en gång om året, om närståendevårdssituationen väsentligt förändras och på den vårdbehövandes eller närståendevårdarens begäran)

Med social- och hälsovårdstjänster avses hemvårdsservice, dagvård och tillfällig vård och vård under semester, arbetsverksamhet, boendeträning samt andra tjänster som är nödvändiga för den vårdbehövande, bland annat intervall- eller skiftesvård eller dagverksamhet.

Vård- och serviceplanen ses årligen över och/eller enligt behov tidigare om det sker sådana förändringar i den vårdbehövandes hälsotillstånd som påverkar stödet för närståendevård. Till exempel om den vårdbehövandes hälsotillstånd försämras eller förbättras väsentligt eller sådana förändringar har skett i vårdarens eget hälsotillstånd som gör att han eller hon inte kan vara närståendevårdare.

Vård- och serviceplanen är ett bevis över de tjänster och det stöd som planerats för den vårdbehövande och närståendevårdaren. Dessutom är det ett verktyg för arbetstagarna. Vård- och serviceplanen för stödet för närståendevård är gemensam för både den vårdbehövande och närståendevårdaren.

6 Behandling av ansökan och beslut om stöd för närståendevård

De anställda som gjort hembesök föredrar familjens situation och ansökan om stöd för närståendevård för en multiprofessionell arbetsgrupp. Då tar man upp den vårdbehövandes funktionsförmåga, sjukdom, skada eller någon annan orsak som gör att han eller hon behöver vård eller omsorg i hemförhållanden. Dessutom beaktas vårdarens hälsa och funktionsförmåga samt de sanitära och övriga vårdrelaterade förhållandena i den vårdbehövandes hem.

Beslutet om beviljande av stöd för närståendevård baseras alltid på en tjänsteinnehavares beslut. Enligt förvaltningslagen ska ärendet behandlas utan ogrundat dröjsmål. I Sibbo behandlas ansökan inom en (1) månad från det att ansökan lämnades in, men om detta inte är möjligt av en orsak som beror på myndigheten, som till exempel tjänsteinnehavarens semester eller av någon annan grundad anledning, ska beslutet ges senast inom två (2) månader från det att ansökan om stöd för närståendevård lämnades in. När det gäller vård i livets slutskede och andra specialsituationer är målet att ansökan ska behandlas omedelbart.

Om dröjsmålet föranleds av en orsak som beror på den sökande, behandlas ansökan så snart som möjligt. Beslutet är i kraft tills vidare. Beslutet om beviljande av stöd för närståendevård postas till den vårdbehövande. Stödet beviljas vid ingången av den månad då ansökan anlände, om ansökan anlät före mitten av månaden och från ingången av följande kalendermånad, om ansökan anlände efter mitten av månaden.

Den som är missnöjd med tjänsteinnehavarens beslut har rätt att föra beslutet till social- och hälsovårdsutskottet i Sibbo, om personen i fråga kräver det inom fjorton (14) dagar efter det att han eller hon fick del av beslutet. När tidsfristen beräknas räknas inte dagen för delfåendet in i tidsfristen. Krav på att ärendet ska behandlas av utskottet ska framställas skriftligen. Med samtycke från myndigheten kan kravet även framställas muntligen.

7 Avtal om stöd för närståendevård

Ett avtal om stödet för närståendevård ingås mellan vårdaren och kommunen med en vård- och serviceplan som bilaga. Avtalet om stöd för närståendevård är i kraft tills vidare. Av särskilda skäl kan avtalet ingås för viss tid. En grund för tidsbegränsning kan till exempel vara byte av vårdare eller att vårdaren återgår till arbetet. Ett undertecknat avtal om stödet för närståendevård är förutsättningen för att arvudet ska betalas ut.

Avtalet om stöd för närståendevård mellan vårdaren och kommunen ska inbegripa uppgifter om

- 1) vårdarvodet till vårdaren och utbetalningen av arvodet
- 2) utbetalningen av vårdarvodet under avbrott i vården
- 3) ledighet för vårdaren
- 4) vårdens uppskattade längd i tidsbegränsade avtal

Till vårdaren postas ett arbetsavtal där bestämmelserna om den vårdbehövandes och vårdarens rättigheter enligt lagen om stöd för närståendevård och tillämpningsanvisningar ingår. Kommunen och närståendevårdaren är avtalspartner som ingår avtal under gemensamma förhandlingar. Avtalet undertecknas av kommunens representant (i Sibbo den tjänsteinnehavare som fattat beslutet om stöd för närståendevård) och närståendevårdaren.

Att avsluta och avbryta avtalet om stöd för närståendevård

Om närståendevården tillfälligt avbryts av skäl som beror på den vårdbehövandes hälsotillstånd, avbryts utbetalningen av vårdarvodet efter en månad.

Om vården avbryts av skäl som beror på vårdaren eller av andra än hälsoskäl som beror på den vårdbehövande, avbryts utbetalningen av vårdarvodet efter sju (7) dygn. Vårdaren är skyldig att meddela om den vårdbehövande tagits in för sjukhusvård. Detta ska meddelas den som fattat beslutet om stöd för närståendevård så snart som möjligt efter att den vårdbehövande flyttats över till sjukhusvård.

Kommunen kan säga upp avtalet tidigast två månader efter uppsägningen och vårdaren en månad efter uppsägningen. Uppsägningen ska göras skriftligen. Trots uppsägningstiden upphör avtalet i slutet av den kalendermånad under vilken vården blir onödig på grund av förändringar i den vårdbehövandes hälsotillstånd eller den vårdbehövande flyttas över till vård dygnet runt.

Oberoende av vad som överenskommits om uppsägningstiden för avtalet, kan avtalsparterna säga upp avtalet omedelbart, om ett fortsatt avtal äventyrar den vårdbehövandes säkerhet. Avtalet kan också sägas upp ensidigt, t.ex. om vårdaren väsentligt försummar sina avtalsenliga skyldigheter eller vårdarens kondition försämrats väsentligt.

8 Vårdarvode

Utbetalningen av arvodet i stödet för närståendevård är beroende av kommunens disponibla anslag och prövning, hur stödet inom dessa gränser kan ges på ändamålsenligaste sätt, dock med beaktande av kommunens allmänna skyldighet att sörja för att stöd för närståendevård ordnas i kommunen. Kommunen har ingen särskild skyldighet att betala ut vårdarvode till en enskild kommuninvånare.

I det lagstadgade stödet för närståendevård ingår alltid ett vårdarvode som betalas ut i pengar. Vårdarvodet kan enligt överenskommelse vara mindre än föreskrivet, om vården inte är lika bindande som förutsätts i 4 § 1 mom. i lagen om stöd för närståendevård och behovet av vård och omsorg är litet eller det finns en särskild anledning som vårdaren anger, t.ex. att det ekonomiskt mest lönsamma alternativet för vårdaren och hans eller hennes familj är att ta emot ett mindre vårdarvode.

Storleken på arvodet till närståendevårdaren bestäms enligt en gradering utifrån hur bindande och krävande vården är. I vårdarvodet beaktas andra social- och hälsovårdstjänster som kommunen ordnar och som ges vid sidan av närståendevården. Vårdarvodenas belopp ses över kalenderårsvis med den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006).

Förutsättningen för utbetalningen av vårdarvode är behovet av vård och omsorg samt möjligheterna att ordna en ändamålsenlig vård. Behovet av vård och omsorg utreds individuellt genom hembesök. Nivån på vårdarvodet bestäms utifrån den vårdbehövandes funktionsförmåga, hur mycket vård som behövs samt hur bindande och krävande den är. Vården kan exempelvis klassificeras i vård som binder vårdaren tidvis, återkommande, nästan hela tiden respektive dygnet runt. Stödet kan beviljas utifrån både ett lång- och kortvarigt vårdbehov.

Den vårdbehövande behöver inte ständigt vistas i sin stadigvarande bostad för att få stöd för närståendevård. Till exempel för den tid den vårdbehövande och vårdaren vistas vid sommarstugan eller är på en kort utlandsresa har den vårdbehövande rätt till stöd för närståendevård.

Närståendevården är ett uppdragsförhållande och närståendevårdaren står således inte i ett anställningsförhållande enligt arbetsavtalslagen (55/2001) till den kommun som har ingått avtalet eller till den vårdbehövande eller den vårdbehövandes vårdnadshavare. Stödet för närståendevård är skattepliktig inkomst för vårdaren. Det arvode som betalas ut kan påverka vårdarens pension och utkomstskyddet för arbetslösa. Vårdarens pensionsskydd bestäms i enlighet med lagen om kommunala pensioner (549/2003).

Närståendevårdarna omfattas av olycksfallsförsäkring som kommunen tecknat.

8.1 Vårdberoendegrupper och vårdarvodenas belopp

Förutsättningen för att arvode ska betalas ut är att närståendevårdaren har undertecknat ett avtal om stöd för närståendevård och lämnat in avtalet till Sibbo kommun. Vårdarvodet betalas ut till närståendevårdaren från kommunens Personaltjänster den sista vardagen i månaden. Arvodet är skattepliktig inkomst, för vilken kommunen verkställer förskottsinnehållning och betalar arbetsgivaravgifter. Arbetsgivares socialskyddsavgift betalas inte av närståendevårdarens ersättning. Pensionsförsäkringsavgift betalas inte för personer över 65 år.

Sibbo kommun betalar stöd för närståendevård i två olika vårdberoendegrupper. Arvodets storlek ses över kalenderårsvis med den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006). De vårdbehövande placeras i två vårdberoendegrupper med hjälp av de mätare som används vid bedömningen av vård och omsorg. De gränsvärden i olika vårdberoendegrupper som fås med hjälp av mätare av funktionsförmåga är riktgivande. I bedömningssituationen ser man alltid till klientens helhetssituation.

Grupp 2

Vårdarvodet är 571,37 euro i månaden. Till denna grupp hör vårdbehövande som behöver mycket hjälp med dagliga göromål och har ett stort behov av vård och omsorg, även nattetid. De vårdbehövande behöver hjälp bl.a. med att äta, den personliga hygien, av- och påklädning, toalettbesök och medicinering. De vårdbehövande kan vara antingen minnessjuka, oroliga, utvecklingsstörda, multihandikappade eller på grund av en annars nedsatt funktionsförmåga beroende av en annan persons hjälp. De vårdbehövande kan inte bo ensamma, men klarar sig ensamma några timmar per dag.

Grupp 1

Vårdarvodet är 1 206,18 euro i månaden. Till denna grupp hör vårdbehövande som behöver fortgående hjälp med dagliga göromål och mycket vård och övervakning dygnet runt. En alternativ vårdform är långtidsvård på en institution. Utbetalningen av arvodet förutsätter att vårdaren inte har arbetsinkomster som överstiger ringa arbetsinkomster och att han eller hon slutar sitt förvärvsarbete eller anhåller om tjänsteledighet för att bli närståendevårdare. Vårdaren kan inte få alturneringsersättning enligt 13 § i lagen om alturneringsledighet eller specialvårdspenning enligt 10 kap. i sjukförsäkringslagen och kan inte studera på heltid. Den vårdbehövande kan vara glömsk, orolig, gravt multihandikappad, gravt utvecklingsstörd eller på grund av en annars nedsatt funktionsförmåga beroende av en annan

människas hjälp dygnet runt. Den vårdbehövande behöver hjälp med att äta, den personliga hygien, av- och påklädning, toalettbesök och medicinering osv.

8.2 Ändring av arvodesklass inom stöd för närståendevård

Om det vid ett besök för uppföljning av stödet för närståendevård konstateras att det skett väsentliga förändringar i den vårdbehövandes funktionsförmåga, förs ärendet till den multiprofessionella arbetsgruppen för behandling.

Beslut om en eventuell ändring av arvodesklassen fattas av en tjänsteinnehavare. En ändring i arvodesklassen träder i kraft vid ingången av månaden efter den då beslutet fattades. Till exempel regelbunden intervall- eller skiftesvård gör närståendevården mindre bindande och krävande.

- Regelbunden kortvarig vård dygnet runt i två veckor följt av närståendevård hemma i två veckor under en månad leder till en sänkning av arvodet med 50 % per månad.
- Regelbunden kortvarig vård dygnet runt i tre veckor följt av närståendevård hemma i en vecka under en månad leder till en sänkning av arvodet med 75 % per månad.

9 Närståendevårdarens rätt till lagstadgade ledigheter

Målet för ledighet som ordnas för vårdaren är att stödja närståendevårdaren att orka med vården och säkerställa vårdens kvalitet. Närståendevårdaren har rätt till tre dygn lagstadgad ledighet per sådan kalendermånad under vilken han eller hon kontinuerligt eller med få avbrott varit bunden vid vården dygnet runt eller fortgående dagligen. Vårdaren anses vara bunden dygnet runt trots att den vårdbehövande regelbundet en liten del av dygnet (högst 5–7 timmar per vardag) anlitar social- och hälsovårdsservice utanför hemmet eller får rehabilitering eller undervisning. Rätten till lagstadgad ledighet inom stödet för närståendevård är inskriven i det arbetsavtal som gjorts upp av tjänsteinnehavaren för stödet för närståendevård.

Lagstadgad ledighet minskar inte vårdarvodets belopp. Kommunen ser till att vården för den vårdbehövande ordnas ändamålsenligt under tiden för vårdarens lagstadgade ledighet. Under tiden för lagstadgad ledighet tas en klientavgift ut till det belopp som social- och hälsovårdsutskottet slagit fast.

Lagstadgade lediga dagar kan samlas ihop under tre månader och hållas under en längre period i enlighet med antalet vårdmånader. Lagstadgade lediga dagar kan dock inte tas ut på förhand. Närståendevårdare uppmuntras

att tillräckligt ofta och regelbundet, t.ex. varje månad, ta ut sina lagstadgade ledigheter för att själva orka med vården.

Under närståendevårdarnas ledigheter ordnas närståendevården i huvudsak i Sibbo kommuns egna enheter. Tillfällig vård av utvecklingsstörda och personer under 16 år som vårdas av en anhörig ordnas under lagstadgade ledigheter i lämpliga enheter för utvecklingsstörda och barn. Ett separat beslut om tillfälliga lediga dagar fattas enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda utöver beslutet om stödet för närståendevård. Den person som arbetar med handikappservice ska underrättas om när lagstadgade ledigheter tas ut.

Under tiden för närståendevårdarens ledighet eller annan tillfällig frånvaro kan kommunen bevilja ersättande vård. Ett uppdragsavtal ingås om ersättande vård med en person som uppfyller kriterierna i lagen och den ersättande vårdaren betalas vårdarvode, men inte rese- eller andra kostnadsersättningar. Arvodet för ersättande vård är 68,48 €/vårddygn. Arvodet för ersättande vård höjs enligt lagen årligen enligt samma kriterier som arvodet för närståendevård. Ersättande vård kan ordnas på ovan nämnt sätt, om närståendevårdaren samtycker. Förutsättningen är dessutom att arrangemanget förverkligas med hänsyn till den vårdbehövandes åsikter och bedöms utifrån den vårdbehövandes bästa. Närståendevårdaren ska själv skaffa en ersättande vårdare. Anlitandet av en ersättande vårdare när ledigheter ordnas ska vara inskrivet i vård- och serviceplanen över närståendevården. Den ersättande vårdaren lämnar antingen till enheten för familjearbete, en socialarbetare inom handikappservicen eller hemvårdsledaren/närståendevårdskoordinatören en rapport om vårddygnet per månad som fastställts med närståendevårdarens underskrift, och på denna grund betalas arvodet ut.

Avgifter som tas ut för servicen

För kommunal service tas ut avgifter i enlighet med lagen och förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården samt social- och hälsovårdsutskottets taxor (11,30 €/vårddygn). Avgiften tas ut hos personer över 16 år. Serviceavgiften kan sänkas eller efterskänkas med stöd av 11 § i klientavgiftslagen.